

Μεταμόσχευση νεφρού σε ασθενείς με δυσλειτουργία του κατώτερου ουροποιητικού “Ιδιαιτερότητες” των μεταμοσχευμένων

Η ανάγκη διασφάλισης της λειτουργίας του
κατώτερου ουροποιητικού

Βασίλειος Σακαλής M.Sc., FEBU, FRCS(Eng)
Χειρουργός Ουρολόγος
Επιμελητής Β΄ Ουρολογικής Κλινικής
ΓΝΘ Άγιος Παύλος

Δήλωση συμφερόντων

- Καμία υποχρέωση

- Δυσλειτουργία του κατώτερου ουροποιητικού που οδηγεί σε ESRD αφορά το 6-15% στους ενήλικες και το 20-30% στα παιδιά. [Crowe et al. Nephrol Dial Transplant 1998](#)
- Νευρογενής κύστη (ΣκΠ, τραυματικές ή μη κακώσεις ΝΜ, μυελοδυσπλασία κα)
- Φλεγμονώδεις παθήσεις (ΤΒC, διάμεση κυστίτιδα, σχιστοσωμίαση, ακτινική κυστίτιδα etc)
- Παιδιατρικά νοσήματα (βαλβίδες, εκτροφή κυστης κτλ)
- Υποκυστική απόφραξη (προστάτης, πρόπτωση, Σφιγκτήρας, Ουρήθρα)
- Κακοήθειες

Αναγκαίος ο διαχωρισμός

Μη λειτουργικής κύστης (Dysfunctionalized bladder)

Vs.

Παθολογικής κύστης (Abnormal bladder)

Μη λειτουργική vs παθολογική κύστη

Μη λειτουργική κύστη	Παθολογική κύστη
Το αποτέλεσμα της ESRD όταν η διούρηση είναι <300mls/24h	Η αιτία της ESRD Νευρογενής κύστη, BOO, Δυσλειτουργία ούρησης, μετα-ακτινική κυστίτιδα, φλεγμονώδεις παθήσεις
Μικρής Χωρητικότητας Haemodialysis: CC:180mls, Qmax: 5mls/s Peritoneal Dialysis: CC:300mls, Qmax: 14mls/s	Μικρής Χωρητικότητας
Συνήθως χαμηλών πιέσεων	Συνήθως υψηλών πιέσεων και χαμηλής ενευδοτότητας
Βελτιώνεται 3-6 μήνες μετά από επιτυχημένη μεταμόσχευση	Οδηγεί σε απώλεια του μοσχεύματος, αν το αρχικό πρόβλημα δεν αντιμετωπιστεί
Follow up 104 months: mean creat 1.43mg/dl	Follow up 92 months: mean creat 1.78mg/dl

Mishra et al Indian J Urol 2007,

Kogan et al J Urol 1977

Errando C et al Eur Urol 2000,

Nguyen D et al J Urol 1990

Μη λειτουργική κύστη

- Αύξηση της χωρητικότητας της κύστης
  - 15 years follow up. Pre transplant CC (<100mls) → Post transplant CC (300-760mls) **Serrano et al J Urol 1996**
  - 13 years follow up. Pre transplant CC (<50-120mls) → Post transplant CC (300-600mls) **MacGregor et al J Urol 1986**
  - Bladder cycling
- Βελτίωση λειτουργίας του εξωστηρα κατά τη πλήρωση και ελάττωση των Unstable contractions **Sullivan et al BJU Int 2003**

LUTS μετά τη μεταμόσχευση

- Συμπτώματα μετά από επιτυχημένη μεταμόσχευση νεφρού σε ασθενείς με μη λειτουργική κύστη
  - Συχνουρία ~35% → 2 φορές συχνότερα στις γυναίκες
  - Νυκτουρία ~37% → Αυξάνεται με την ηλικία μεταμόσχευσης
  - Πολυουρία ~54% → 4.6 φορές συχνότερα στις γυναίκες
  - Νυκτερινή πολυουρία ~56% → 7 φορές συχνότερα σε διαβητικούς και σχετίζεται με την ηλικία μεταμόσχευσης
  - Αποφρακτική ούρηση ~27% → 3.92 φορές πιο συχνά σε διαβητικούς

Mitsui et al 2015, *Annals of transplantation*

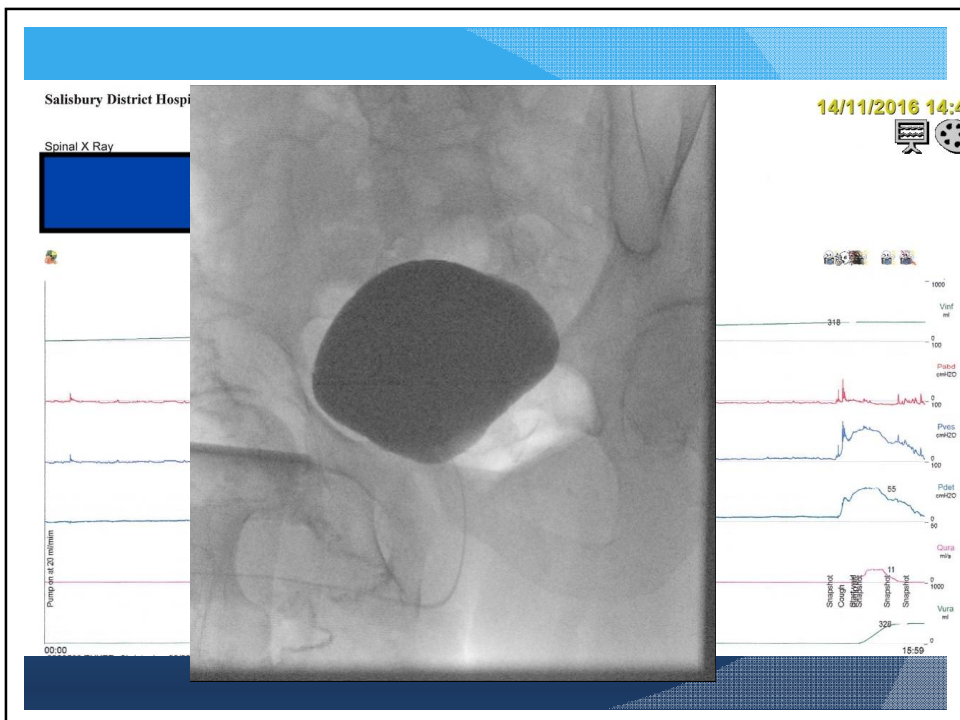
Dion et al 2013, *Transplantation*

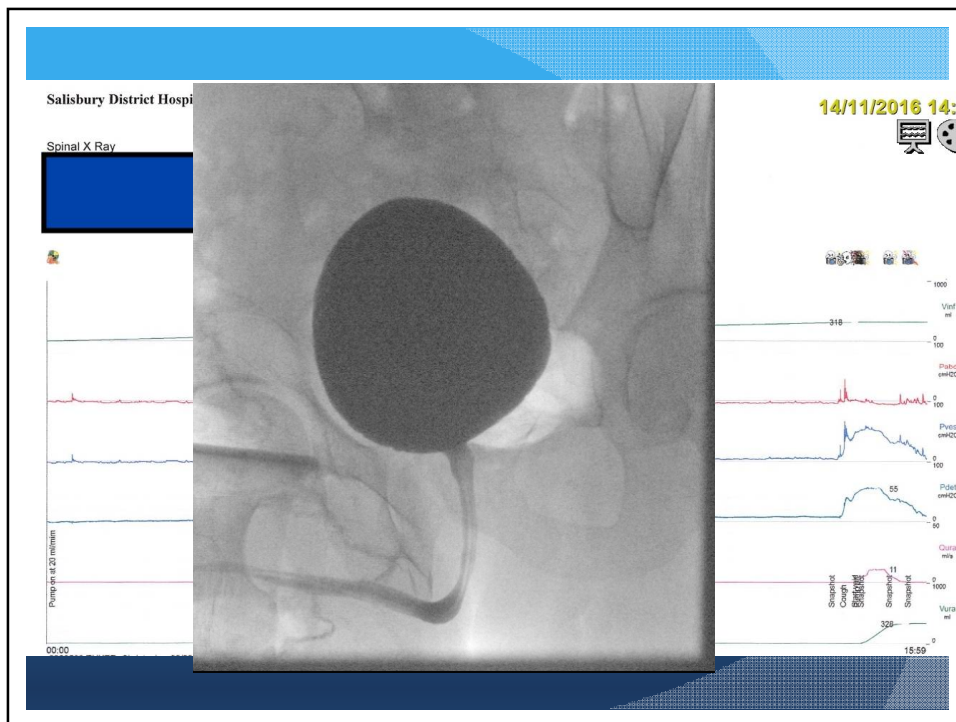
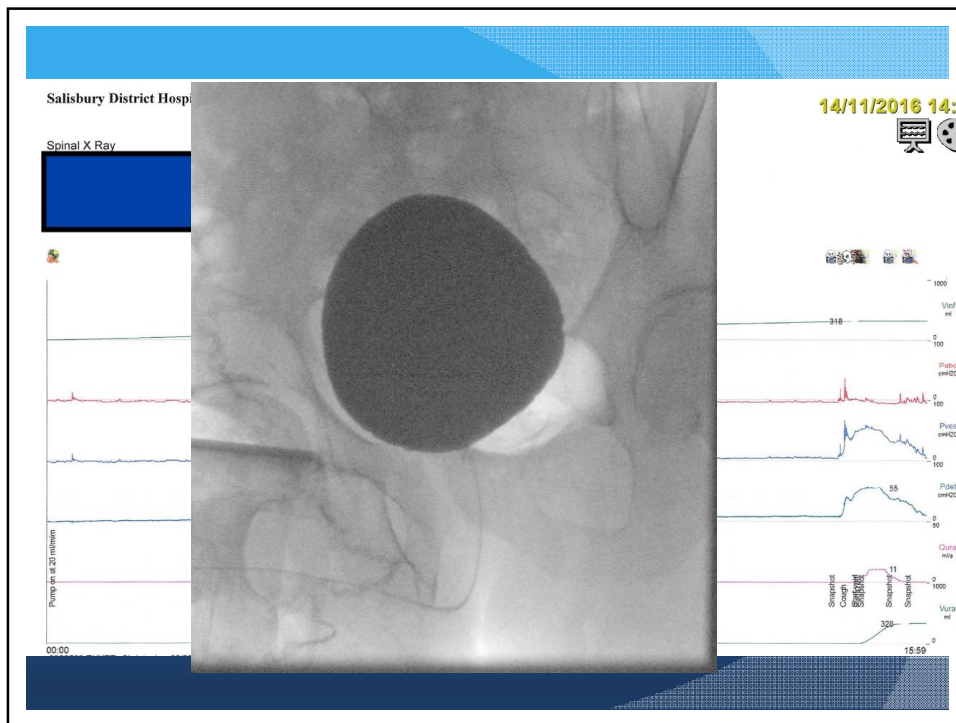
- 63-68% των ασθενών, τα συμπτώματα θα παραμένουν για τουλάχιστον 4-5 έτη

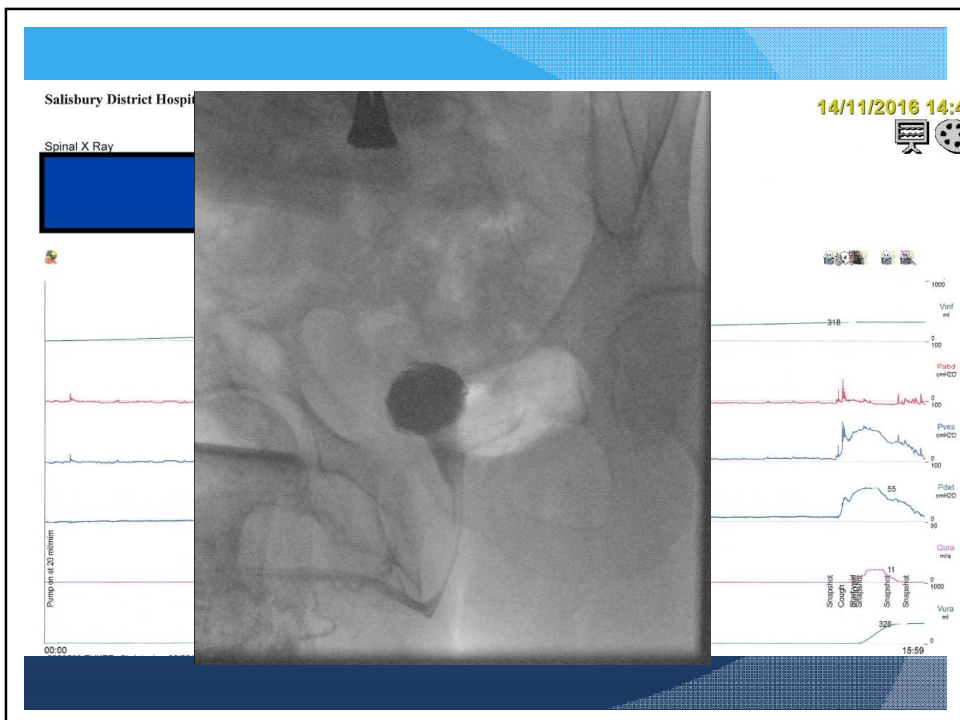
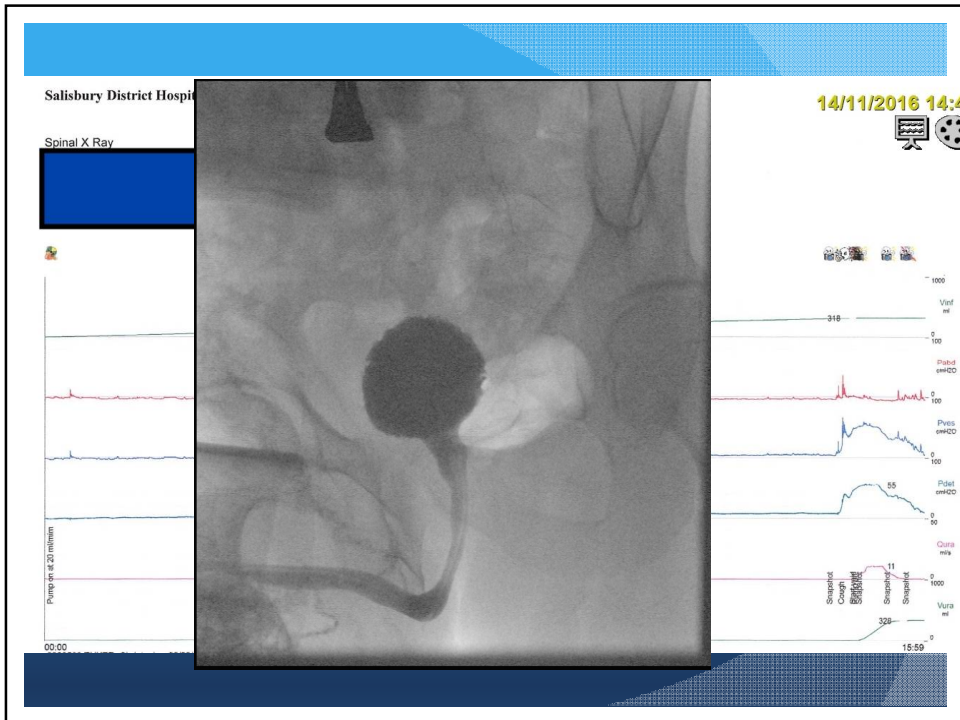
Van der Weide et al 2004, *Urology*

Φυσιολογική λειτουργία του κατώτερου ουροποιητικού

- Φάση πλήρωσης
  - Αποθήκευση ικανοποιητικής ποσότητας ούρων
  - Αποθήκευση σε χαμηλές πιέσεις
  - Απουσία κυστεο-ουρητηρικής παλινδρόμησης
  - Εγκράτεια
- Φάση κένωσης
  - Συνέργεια σφιγκτήρα - εξωστήρα (Συνεργική ούρηση)
  - Ικανοποιητική ροή ούρων χωρίς κοιλιακή υποβοήθηση
  - Πλήρης ή σχεδόν πλήρης κένωση της κύστης

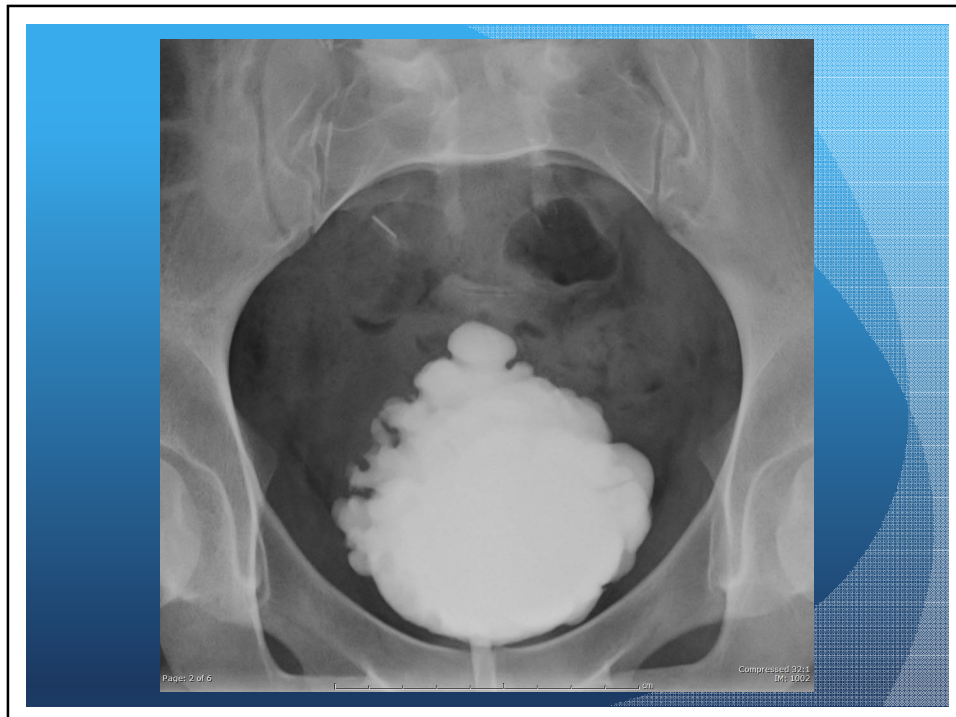
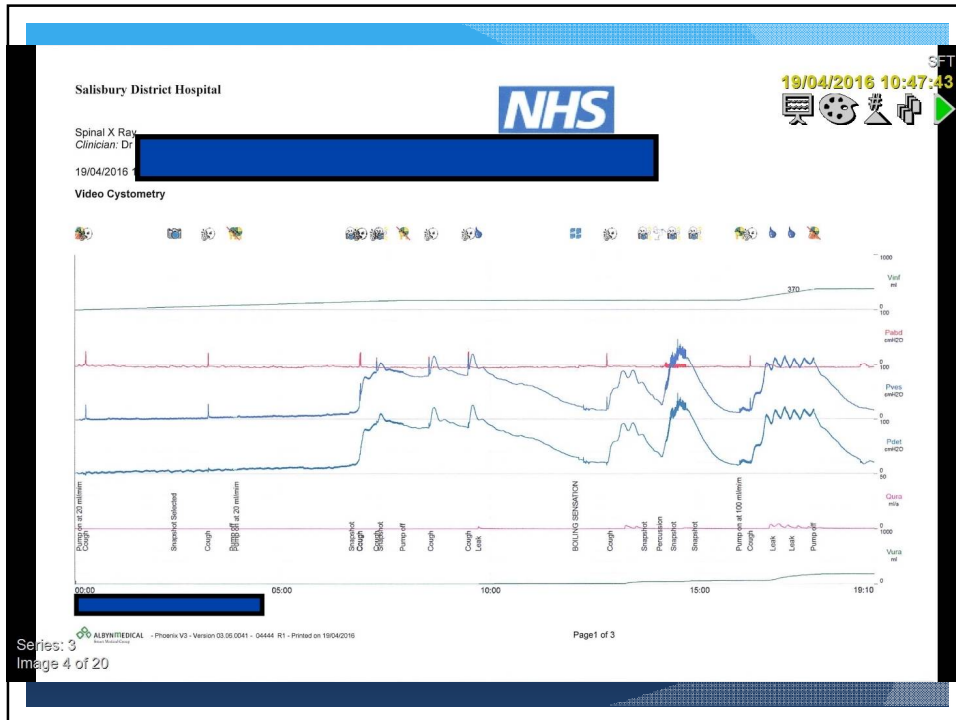
Lower Urinary Tract Dysfunction

- Bladder dysfunction
  - Hypocompliance, Overactivity
  - Underactive detrusor
- Bladder outlet
  - Bladder neck sclerosis
- Prostate
  - BPH
- External sphincter
  - Δυσενέργεια, Ανεπάρκεια → ακράτεια ούρων (ανδρες, γυναίκες)
- Urethra
  - Στενώματα (single vs multiple, short vs long)
- Πυελικό έδαφος
  - Πρόπτωση οργάνων
- Malignancies

Κύστη υψηλών πιέσεων - με επηρεασμένη ευενδοτότητα – με ή χωρίς προβλήματα κένωσης

- Κύρια αιτία νεφρικής ανεπάρκειας κυρίως σε νευρολογικούς ασθενείς αλλά και σε φλεγμονώδεις καταστάσεις
  - $P_{det} > 40 \text{ cmH}_2\text{O}$ κατά τη φάση πλήρωσης
  - $P_{det} @ Q_{max} > 100 \text{ cmH}_2\text{O}$ κατά τη φάση ούρησης.
- Συνήθως συνυπάρχει εξωστηριακή υπερδραστηριότητα
- Αδυναμία χάλωσης του κυστικού τοιχώματος → πλήρωση κύστης σε υψηλές πιέσεις (δευτερογενής παλινδρόμηση και UTIs)
- Σε περιπτώσεις ακράτειας ούρων, η αδυναμία του πυελικού εδάφους να συγκρατήσει τις αυξημένες ενδοκυστικές πιέσεις, λειτουργεί ως 'βαλβίδα ασφαλείας'

Συντηρητική θεραπεία

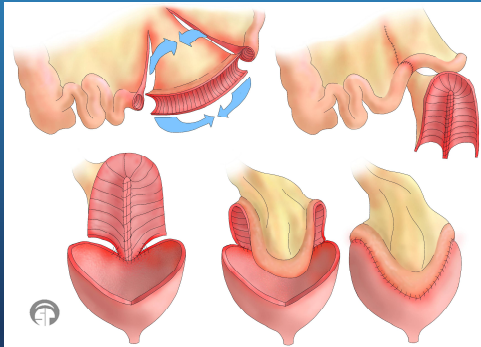
- Αντιχολινεργικά
  - Η βασική θεραπεία μέχρι τώρα
  - Αύξηση κυστεομανομετρικής χωρητικότητας, βελτίωση των ενδοκυστικών πιέσεων, βελτίωση ποιότητας ζωής
Tsunoyama et al 2012, Transplantation
- Β3 Αγωνιστές
  - Mirabegron
  - Βελτίωση της αιμάτωσης του κυστικού τοιχώματος
Chalouhy et al 2017, J Urol

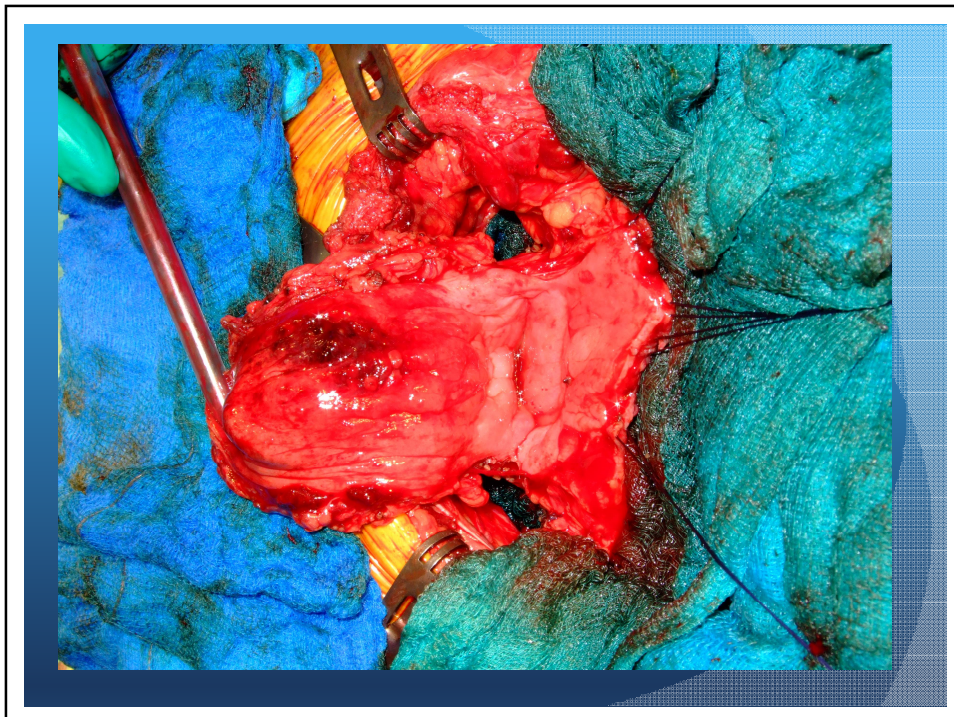
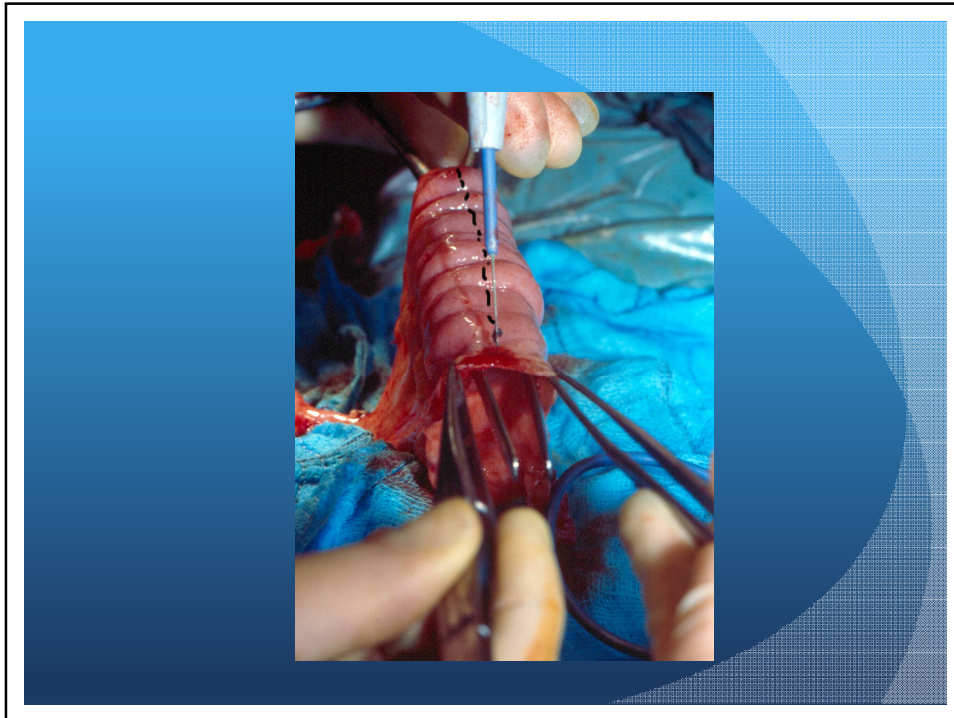
Ελάχιστα επεμβατική Θεραπεία

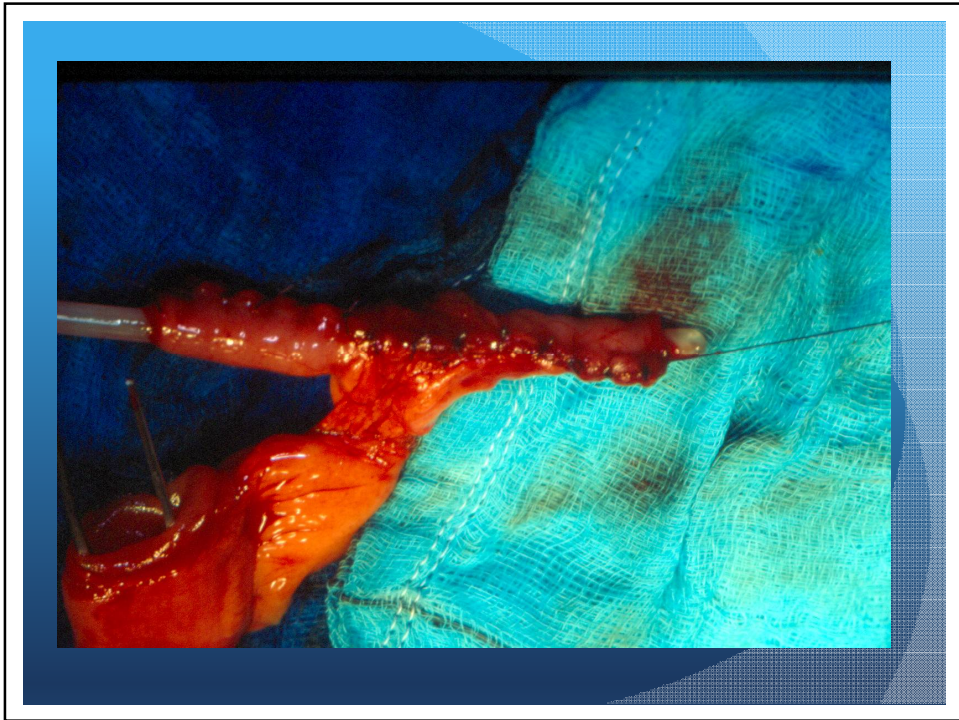
- Botox/Dysport
  - Ικανοποιητικά αποτελέσματα στην IDO αλλά και στη NDO
- Βελτίωση της κυστεομανομετρικής χωρητικότητας, μείωση των ενδοκυστικών πιέσεων, αύξηση του PVR, significant increase in first uninhibited detrusor contraction. Βελτίωση ΚΟΥΠ
Giannantoni et al 2009, Eur Urol
- Macroplastique/teflon etc

Αυξητική κυστεοπλαστική

- Θεραπεία εκλογής όταν η συντηρητικές θεραπείες αποτυγχάνουν (Αύξηση χωρητικότητας, Μείωση ενδοκυστικών πιέσεων, Βελτίωση ευενδοτότητας)
- Λεπτό έντερο > Κόλον > στόμαχος
- Αναστόμωση με graft into native ureter or augmented part
- Ανάγκη για ISC, +/- Mitrofanoff +/- BN AUS

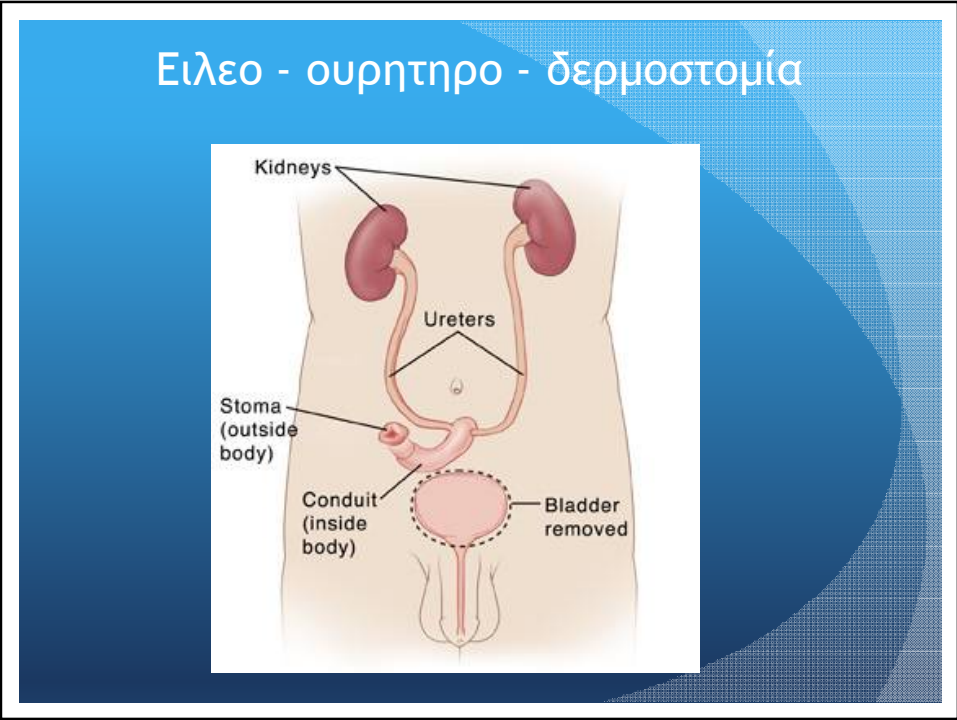
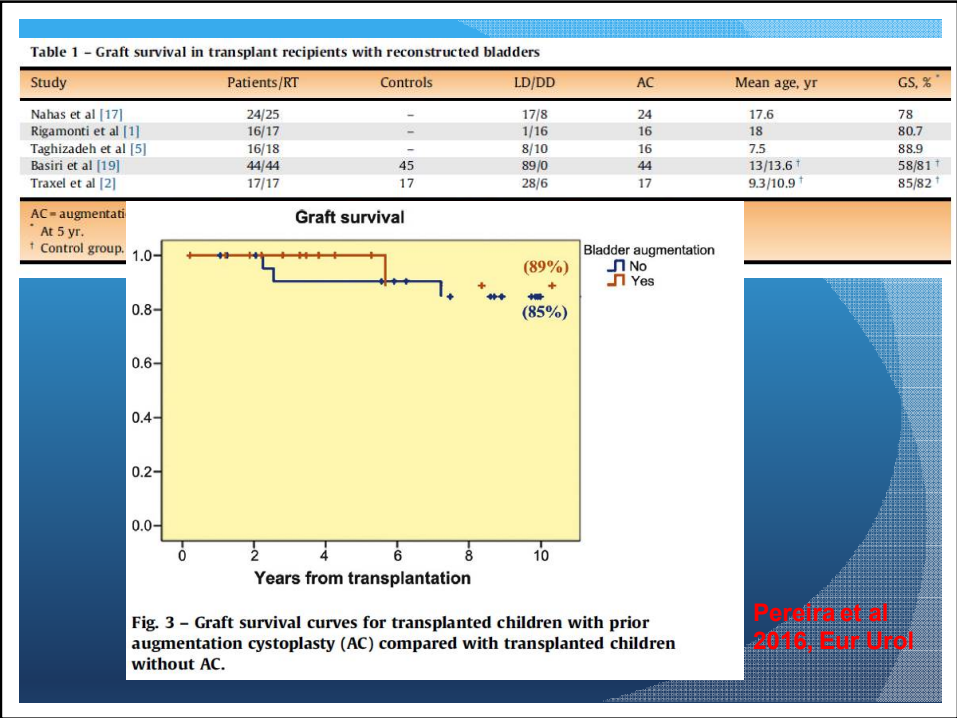

Αυξητική κυστεοπλαστική

- Επιπλοκές AC
  - UTIs, λιθίαση, υπερχλωραιμική μεταβολική οξέωση, παραγωγή βλέννης, ανάγκη για ISC, perforation, risk of SCC etc
- Πριν ή μετά τη μεταμόσχευση?
  - Πριν → κίνδυνος πνοκύστης → σηπτικό shock (Dry cystoplasty), κίνδυνος απολίνωσης του μεσεντερίου μίσχου
  - Μετά → ανοσοκαταστολή
  - Επιβίωση μοσχεύματος στο 1^ο έτος
    - 85% AC pre KT, 90% AC post KT

Sullivan et al BJU Int 2003

Εκτροπή ούρων και μεταμόσχευση

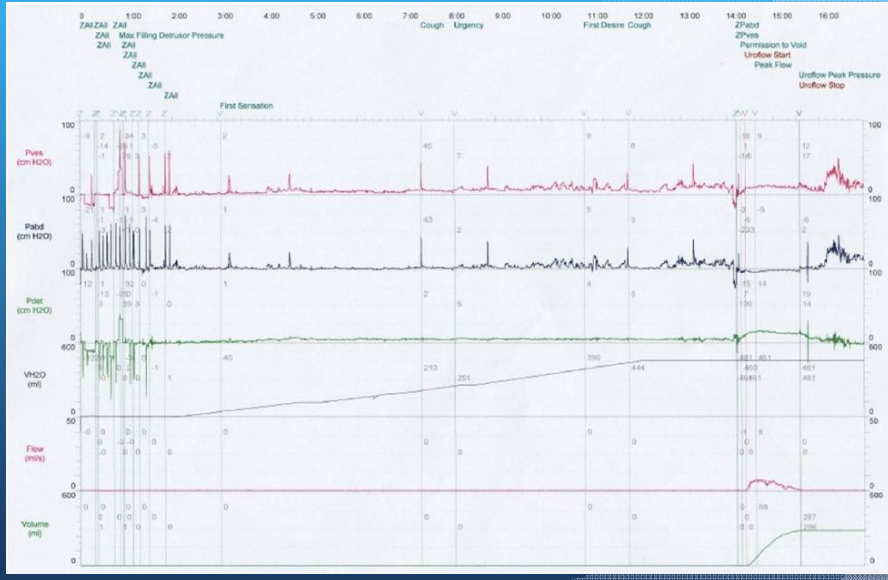
- Συστήνεται να γίνεται 6-8 εβδομάδες πριν τη μεταμόσχευση
Malone et al 1997, Urol Clin North Am
- IC μετά τη μεταμόσχευση σχετίζεται με αυξημένο κίνδυνο σηπτικού επεισοδίου
Gruessner et al 1990, Clin Transplantation
- Αναδρομική μελέτη 59 ασθενών με IC και ΚΤ
  - Graft survival 1st year 95% → 69% 15 years
Surange et al 2003, J Urol

Εγκρατής Εκτροπή ούρων και μεταμόσχευση

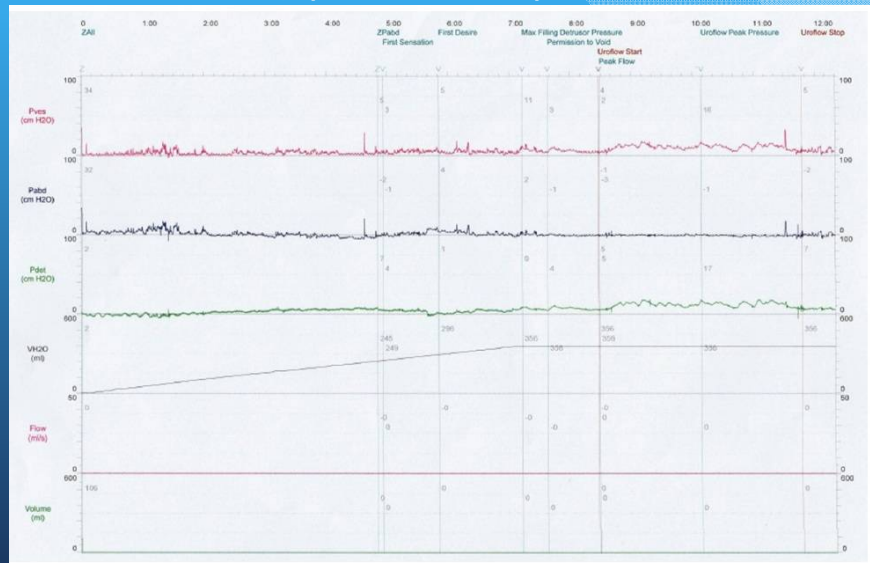
- Cock's, Mainz, Indiana pouches → no much data (case reports)
Sullivan et al 2003, BJU Int
- Ορθότοπες νεοκύστεις → no much data (case reports)
- Only in highly motivated patients

Κύστη χαμηλών πιέσεων, με διαταραχή κένωσης και αυξημένο υπολειπόμενο όγκο

Κύστη χαμηλών πιέσεων, με διαταραχή κένωσης και αυξημένο υπολειπόμενο όγκο

Κύστη χαμηλών πιέσεων, με διαταραχή κένωσης και αυξημένο υπολειπόμενο όγκο

- Αιτία: Ιδιοπαθής, Ιατρογενής, Μυογενής, Νευρογενής
- Θεραπεία
  - Μείωση περιφερικών Αντιστάσεων (α αναστολές, TUIP, TURp)
  - Βελτίωση συσταλτικότητας του εξωστήρα (reduction cystoplasty, diverticulectomy, sacral neuromodulation)
- Ρεαλιστική αντιμετώπιση → Διαλείποντες αυτοκαθετηριασμοί.
- Μόνο case reports στη βιβλιογραφία για μεταμοσχευμένους

Gani et al, 2017, Trans Androl Urol

Καλοήθης διόγκωση προστάτη

- Επιδημιολογία στον πληθυσμό και στους μεταμοσχευμένους
    - 47% σε ηλικίες >60yo (διάγνωση σε διάστημα 12 μηνών από τη μεταμόσχευση). -50% σε μη νεφροπαθείς > 60 ετών.
    - 6% θα εμφανίσουν οξεία επίσχεση ούρων (4-15% σε μη μεταμοσχευμένους (Roehrborn et al 2001, Rev Urol)
- Tsaour et al 2009, Transplant Proc
- Οδηγεί σε αύξηση του PVR, οξεία επίσχεση και υποτροπιάζουσες ουρολοιμώξεις με κίνδυνο της απώλειας του μοσχεύματος
  - 1^η γραμμή αντιμετώπισης - Συντηρητική αγωγή
    - Α αναστολές, 5 ARI, Αντιχολινεργικά, PDE 5 Inhibitors
  - TUR P ή HoLEP εάν η συντηρητική αγωγή αποτύχει. (Τουλάχιστον 3 μήνες μετά τη μεταμόσχευση)
  - Αποφεύγεται η χειρουργική αντιμετώπιση της ΚΥΠ σε ανουρικούς λόγω του αυξημένου κινδύνου στένωσης του αυχένα και της ουρήθρας (dry passages)

Καλοήθης διόγκωση προστάτη (2)

- Αναδρομική μελέτη 32 ασθενών με follow up >48 μηνών
Volpe et al 2013, BJU Int

Table 3 Urological and renal functional outcomes during follow-up of TURP.

	Preoperative	1 Month	6 Months	24 Months	48 Months
Median (IQR; min-max) IPSS	15 (12-19; 11-20)	4* (0-5; 0-6)	3* (0-4; 0-5)	4* (0-6; 0-6)	3* (0-6; 0-6)
Median (IQR; min-max) Q _{max} , mL/s	9.5 (7.0-10.0; 4.3-27.0)	21.0* (18-24; 16-32)	20.5* (18-24; 16-32)	19.5* (17-24.7; 17-33)	20* (16.5-22; 15-44)
Median (IQR; min-max) PVR, mL	100 (100-150, 70-400)	0* (0-0; 0-40)	0* (0-0; 0-0)	0* (0-0; 0-50)	0* (0-0; 0-50)
Median (IQR; min-max) Hb, g/dL	11.8 (9.9-13.2, 8.9-16.6)	11.5 (10.1-13.4, 8.3-14.8)	12.0 (11.5-14.2, 9.9-16.0)	12.8* [†] (11.7-14.5; 9.5-16)	13.0* [†] (12.0-14.0, 11.0-16.6)
Median (IQR; min-max) SCr, mg/dL	2.4 (1.85-2.77; 1.2-8.8)	1.9* (1.5-2.35, 1.0-3.1)	1.7* (1.2-2.1, 1.0-3.0)	2* (1.4-2.3; 1.0-2.8)	2* (1.5-2.3, 0.8-2.4)

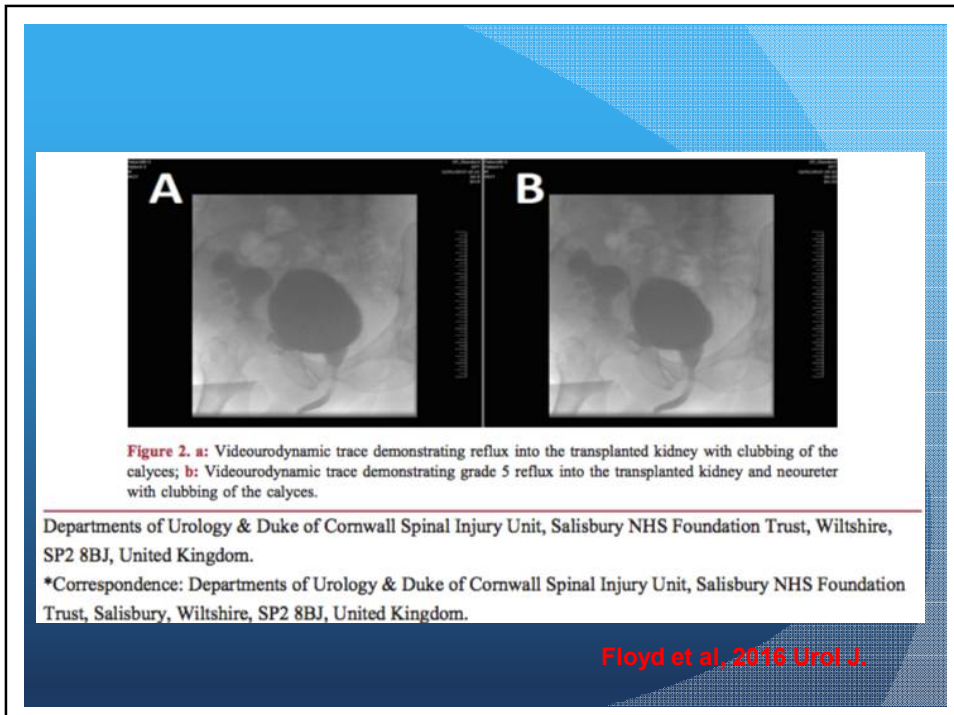
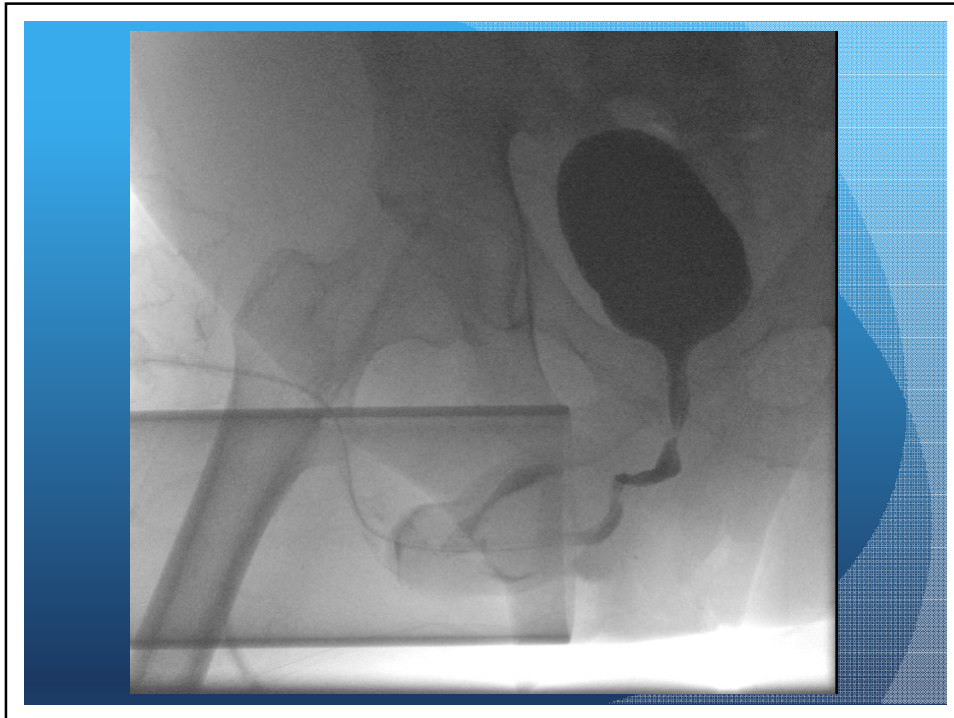
*Significant vs preoperative (P < 0.001). [†]Significant vs postoperative with correction for multiple comparisons (P < 0.001).

- Επιπλοκές συγκρίσιμες με μη νεφροπαθείς
  - Απώλεια >5g/dl Hb(3%), UTI (3%), Οξεία επίσχεση (8%)
  - Στενωμα ουρήθρας (6%)

Δυσυνέργεια σφιγκτήρα-εξωστήρα

- Αρκετές φαρμακευτικές ή ελάχιστα επεμβατικές προσεγγίσεις (Botox, Stents etc) → χωρίς αποτέλεσμα
- Δημοφιλής αντιμετώπιση → Σφιγκτηροτομή κυρίως όταν συνυπάρχει υπερδραστικός εξωστήρας → Πλήρης ακράτεια ή ούρηση επί εδάφους unstable contractions
  - Follow up >5 έτη
    - ελάττωση των ενδοκυστικών πιέσεων
    - αύξηση του PVR
    - Υποουστολικότητα έως ατονία κύστης
    - Κυστεοουρηθρική παλινδρόμηση
- Κύρια αντιμετώπιση επί του παρόντος → διαλείποντες καθετηριασμοί → Ουρήθρα, Mitrofanoff's channel
  - Βακτηριουρία, Τραυματισμός αυλού, 5% επιπλεγμένες UTIs,
  - <0.01% SCC ουροδόχου κύστης

Pan et al 2008, J Urol

Ακράτεια ούρων στους άνδρες λόγω ανεπάρκειας σφιγκτηριακού μηχανισμού

- Ισχύει ότι και στον υπόλοιπο πληθυσμό
    - Ακράτεια <50mls /24h → Ενέσιμα (Teflon, Macroplastique)
    - Ακράτεια 50-150mls/24h → male slings
    - Ακράτεια >100-150mls/24h → AUS
      - Cuff κυστικού αυχένα
      - Cuff βολβικής μοίρας
- ICS, Incontinence 2013, 5th edition**
- Συστήνεται είτε πριν τη μεταμοσχευση
    - Ελάττωση επιπλοκών κυρίως λοίμωξεις
- Thomalla et al 1988 J Urol**
- Είτε > 6 μήνες μετά
    - Σταθεροποίηση νεφρικής λειτουργίας
    - Ελάττωση της ανοσοκαταστολής
- Gelet et al 1998, Br J Urol**

Ακράτεια ούρων σε γυναίκες λόγω ανεπάρκειας πυελικού εδάφους

- Πρόπτωση οργάνου Κυστεοκήλη, ορθοκήλη +/- ακράτεια
  - Αναδρομική μελέτη 16 γυναικών, follow up 12 μηνών
    - Μέση από την μεταμόσχευση 54.2 μήνες
    - 12 πρόσθιες, 4 προσθίες/οπίσθιες κολποραφές
    - 8 TOT
    - Χωρίς ιδιαίτερες επιπλοκές
    - Αποτελέσματα συγκρίσιμα με τον υπόλοιπο πληθυσμό
- Hoda et al, 2010, J Urol*

Στενώματα ουρήθρας

- Αφορούν το 1% του γενικού πληθυσμού και 1-3% στους μεταμοσχευμένους
  - Αιτιολογία κυρίως Ιατρογενώς +/- UTIs
  - Θεραπεία
    - Διαστολές (Διαλλείποντες αυτο- διαστολές)
    - Ουρηθροτομή
    - Ουρηθροπλαστική → μόνιμη λύση: ποσοστό επιτυχίας 90%
      - BMG, Flaps
      - Στους ανοσοκατασταλμένους → Αυξημένος κίνδυνος αποβολής του μοσχεύματος, συρριγίου κτλ
- Xie L et al, Int Urol Nephrol 2014
- Αναδρομική μελέτη σε μικρή σειρά ασθενών μετά μεταμόσχευση νεφρού που εμφάνισαν στένωμα ουρήθρας έδειξε ότι η αντιμετώπιση του στενώματος βελτίωσε το IPSS score, τα επίπεδα κρεατινίνης ορού και το PVR
- Gokce AM et al, Transplant Proc 2015
- Pan urethral stricture → Περινεϊκή ουρηθροστομία ή Mitroffanof

Καρκίνος προστάτη

- Incidence 1-3% of μεταμοσχευμένων
  - Carvalho et al 2017, Transplant Proc
- Marra et al 2017 BJU Int, MA & SR
  - 75.2% εντοπισμένος όγκος στον προστάτη
  - 60.4% Gleason score=<6
  - 5 ετής επιβίωση >90%
  - Ριζική προστατεκτομή - παρόμοια με τους μη μεταμοσχευμένους όσο αφορά
    - Επιπλοκές
    - Εγκράτεια, στυτική λειτουργία, ογκολογικό αποτέλεσμα
  - >30% --> Ακτινοθεραπεία ή βραχυθεραπεία
  - No treatment-related graft loss

Καρκίνος ουροδόχου κύστης

- MetaAnalysis and SR → 81394 μεταμοσχεύσεων
Yan et al, Brit j Cancer 2014
- Αύξηση κινδύνου 3.18 φορές (95%CI: 1.34-7.53, p=0.008) σε σύγκριση με τον γενικό πληθυσμό.
- Αιτίες- Ογκογόνοι ιοί, Μακροχρόνια ανοσοκαταστολή, χρήση κυκλοφωσφαμίδης, άλλοι παράγοντες κινδύνου (πχ κάπνισμα)
- Ανασκόπηση 3141 μεταμοσχευμένων (1964-2012)
Medani et al, Transpl Pro 2014
- Η μεταμόσχευση σχετίζεται με επιθετικούς όγκους και υψηλότερη θνητότητα

Καρκίνος ουροδόχου κύστης (2)

- Αντιμετώπιση **Medani et al, Transpl Pro 2014**
- Παρόμοια με τους μη μεταμοσχευμένους
- TUR BT, Ενδοκυστικές εγχύσεις, Κυστεκτομή με IC ή νεοκύστη
- Η έγχυση BCG παρόμοια αποτελέσματα
Rodriguez et al Acta Urol Esp 2017
- Κυστεκτομή με ορθότοπη νεοκύστη είναι τεχνικά δυσκολότερη αλλά εφικτή σε μεταμοσχευμένους
Moses et al, Transplant Proc 2013
- Η ριζική κυστεκτομή έχει παρόμοια αποτελέσματα μεταξύ των μεταμοσχευμένων και μη
Master et al, J Urol 2004

- Όταν η ESRD είναι αποτέλεσμα δυσλειτουργίας του κατώτερου ουροποιητικού, το μόσχευμα θα έχει παρόμοια τύχη.
- Στις περιπτώσεις αυτές το κατώτερο ουροποιητικό πρέπει να διαμορφωθεί καταλλήλως και να καταστεί ασφαλές για την επικείμενη μεταμόσχευση με φαρμακευτική αγωγή ή χειρουργική επέμβαση ή/και να δημιουργηθεί κάποιας μορφής εκτροπή ούρων

Sullivan et al BJU Int 2003